

Чихун Т.В.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
четвертого курсу спеціальності 073 Менеджмент,
науковий керівник: к.е.н., доцент **Адвокатова Н.О.,**
Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Аграрний сектор України є одним із локомотивів національної економіки: до повномасштабної агресії РФ щорічне зростання галузі становило 5-6 %, частка сільськогосподарського виробництва у ВВП становила 10 %, а разом із переробкою сільськогосподарської продукції – 16 % [1, с. 2].

Унаслідок повномасштабного вторгнення РФ аграрний сектор України зазнав істотних утрат. За оцінкою Міністерства аграрної політики та продовольства України і Київської школи економіки загальна сума втрат, завданих сільськогосподарській галузі внаслідок військових дій, на 15 вересня 2022 р. сягнула 6,6 млрд. дол. США, що становить 23 % від всієї вартості активів в українському сільському господарстві, а непрямі втрати в аграрному секторі країни через зменшення посівних площ, блокаду портів, виникнення дефіциту робочої сили, руйнування логістичних маршрутів та підвищення виробничих витрат оцінюють у 34,25 млрд. дол. США [2, с. 9].

Вже майже 2 роки триває війна в Україні через російську агресію – перманентне джерело невизначеності та екстремальних умов у всіх сферах суспільного життя загалом та в аграрному секторі зокрема. Означена невизначеність впливає на якість прийняття управлінських рішень.

Бобловський О. Ю. та Боженів М. А. зазначають, що «процес прийняття рішень – неодмінна складова діяльності керівника будь-якої ланки – від низової до найвищої. Від того, які управлінські рішення виробляються і

впроваджуються в життя, залежить конкурентоспроможність підприємства та ефективність його діяльності» [3, с. 29].

На думку Кравченко М. О. та Голюк В. Я., «професійна управлінська діяльність знаходиться на стику науки та творчого підходу. Перманентні зміни умов зовнішнього та внутрішнього середовища організацій ставлять перед менеджерами різних рівнів необхідність приймати швидкі, але ефективні рішення» [4].

Методи, якими часто користуються менеджери в умовах невизначеності, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Методи формування та прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності

Метод	Сутність методу
Метод «спроб та помилок»	Полягає в тому, щоб випробувати різні варіанти управлінських рішень і вибрати найбільш ефективний серед них
Метод «інтуїції»	Ґрунтується на використанні «внутрішнього голосу» у ході формування та прийняття управлінського рішення
Метод «розуміння контексту»	Передбачає дослідження контексту, тобто сутності проблеми, виявлення факторів впливу на її розв'язання й аналіз взаємозв'язків між різними факторами
Метод «аналіз ризиків»	Потребує формалізації всіх складових формування управлінського рішення і полягає в зборі й аналізі інформації щодо зовнішніх ризиків суб'єкта господарювання та врахування потенційного впливу невизначеності, на основі чого можливе прийняття більш обґрунтованих рішень

Джерело: побудовано автором за [5, с. 44]

Однак, не всі зазначені методи формування та прийняття управлінських рішень є ефективними в умовах війни. Так, метод «спроб та помилок» значною

мірою є надто розтягнутим в часі та витратним. Тоді як війна часто потребує швидких та визначених рішень. В умовах воєнного стану не завжди є час та можливість на випробовування різних варіантів управлінських рішень. Найбільш актуальним та прийнятним методом формування і прийняття управлінських рішень під час війни є метод «аналіз ризиків».

Отже, формування та прийняття управлінських рішень щодо ефективної фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання в умовах війни вимагає орієнтованості на постійну невизначеність.

Список використаних джерел

1. Проект Плану відновлення України: матеріали робочої групи «Нова аграрна політика». *Національна рада з відновлення України від наслідків війни: проект*, 2022. 23 с.
2. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни: аналітична доповідь / за ред. Я. А. Жаліла. Київ: НІСД, 2023. 49 с.
3. Бобловський О. Ю., Боженів М. А. Особливості прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. *Актуальні проблеми менеджменту в умовах сучасних викликів* : матер. І міжнар. наук.-практ. конф., м. Івано-Франківськ, 7-8 квіт. 2021 р. Івано-Франківськ, 2021. С. 29-30.
4. Кравченко М. О., Голюк В. Я. Прийняття управлінських рішень: сутність та сучасні тенденції розвитку. *Економіка та суспільство: електронний журнал* (Index Copernicus). № 40. 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-37> (дата звернення: 16.02.2024).
5. Махун А. П. Методи прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : зб. тез доп. ІV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 20 квіт. 2023 р. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. С. 44-45.